

Сыаната
2 харчы.

E. KAJANEN

Советской тугуу

Бийбардаачмыр соруудхтарын болдогдор толоруу, депутаттар туруоруударыг болдогтолдохтун сыймалнахын хас биирдин салайаачытан кытаанахтыг прдднэхтээх. Очого эрэ үдэ ситинилээх буолуодь.

М. ФИЛИНОВ,
Холтодо селсоветын
исполкомун
председателэ.

Идэвхлэн, нэгдмэл-
цэвэр культурнай хааг-
чиймыга үлэ-сонун фор-
матара кинэтизмээр.
Улуу Кыайым 40 сыла
туолауутугар аналлах уус-
уым, самодетельность

коллективтарын уонун
уон тарбахтаахтар он

Оройгон библиотеккалар кинизарымит системалар кинирэхтериттон ила агааччылары кытта улэ билдэрдик тунсарылына. Ааспыт сылта хас бир-дики киши 22,5 кинигони (1974 сыллаагыйтаабар 2,5 тогул элбэх) аакта. Библиотеккаларга киниге фондута хагалатт нэр.

Киниусогоннокталар 1983 сыллаагы былааннарны толорбуттада, оттон бы-

ЫБСЛКС райкомун секретара В. А. Федорова мулуунтар советтарын сайлалтынга баар птадэстэргэ тохтооно. Ого кинотеатрдарын үлэлэрэ үчүгэйдик

Сүбэ мушыхаа кыт
аахтара дүүшлүг
ит бейпуроска туа
аах уураагы ылыны
онна Саха АССР И
урагы үлөһиттар
бейигэр 13 дэста
алылар.

М. МИХАЙЛОВА
хайыат анал, кыт

Алексеевский оройуонаагы революционнай, бейбуой уонна үлэвэ аһааччы күүлүүбүн предсдатель, СССР Композитордарын союһун чилиэнэ Ф. С. Арғудов уонна хоровой, общество отделе-ниетын тэрийиндэрлээн сүрүн уонна үлэ ветераннары Кыдааннаах ыһи-лэнгэр Улуу Кыайыа 40 сыллаах юбилейин көрсө аё фондугар үбү хому-

Ияр сымаллаах концерт көрдөрөн бардылар. Ииз дойдубут дыйгыга быһаарыллар ияр сымаларыгар фашистский халабырчыттары утары туруудаан өксүнэн көңүлбүтүн, дылабүтүн көмүскөн халаларыт буйууттар ииз байларынан көлөн концерт көрдөрө, ыһтаһ-туһа туралларынан кинэ туттарыа.

А. ПОПОВА

Москвага ССРС Национальн ойлимпийскй комитетын пленума буолла. Ойло Лоо-Анжелеска АХШ ойлимпиада ооньууларыгар советскй спортсменнар кытышыларый туһунап боһуруос бууллалыныно. Тыл эпит дьон бары ооньууларга бэлэмниин хаамытыгар АХШ-гар үс-кэбит быһым-майгы ооньууларга советскй спортсменнар, кытталларыгар кыагы бэрбэт дьон бэлэтэтилер.

ССРС НОК-та бивр сааппан сайабыланыы ылына, ончо билинги ойлимпиадага бэлэмни

ССРС-гар остөөх политическай демонстрация бэлэмиззалар, СС НОК-тын, советскй спортсменнар уонна официнай дьон аадырстарый абаастык сааныны иһиллэлэр. Американы орут практиче с к үлэтэ, дьин бэлэтэ сайабыдчаннаа, бары спортсменнар тала суох булуулара хаачыйар, кинилэр бэрэстартын уонна кини достойстволарын ытыыр, ооньуулар кылыларыгар усул-убуяны салаата суобун түбү

Америкийн байдаг-
тар киксэрпилэринэн
араас бичсээх экстре-
мистекэй тэрилталор үлэ-
лэрин тосту күүхүртүлэр.
Кинилэр бэйлэлэрин смал-
ларынан ССРС делегация-
та сымдыытытар, совет-
скай спортсменнар оон-
уууларыгар «тулугуу-
дубат усулуобуйаны» үөс-
кэтинин туруоруудалар

Народнай депутаттар оройуоналары Советтарын исполкома 1984 жыл ыам айынан 3 нүктүлөргө былай атыгынан, «Саха АССР народнай депутаттары олохтоох Советтарын быылытын тунуһун» Саха АССР Союзунун 23, 24, 26 уонна 54 ыстатыйаларыгар олохсун, народнай депутаттар оройуоналарды Советтаргаан 15 №-дөөх уонна 35 №-дөөх быыбардыр уонукруктарга тунурабыт депутаттар ону уоругар ытыллар быыбардарга уонукруктардаары быыбар комиссияларын састаабын манньык бигараттар:

Одгулууи сельсоветын
территоритыгарт 15
№-дээх быйбардыр
укурукса

оройуоннаагы төрүттөгүтүн.

Камитанова Зоя Дмитриевна—чилиэн, Кару Марис аатынан совхоз раббайларыттан уюуна—судууучулаахтарыттан.

Лаврова Анна Иовлевна—чилиэн, эми үлөлүктөрүн профсоюзун оройуоннаагы төрүттөгүтүн.

Чапар сельский Советин теритритыгытар 35 №-дэх быһаардынар уокурукка Флегонтов Егор Алексеевич—председатель, оройуоннаагы коммунистическэй төрүттөгүтүн.

Кириллина Анастасия Степановна—председатель, солбуулаачы, Эрилик Эрестин аатынан совхоз раббайларыттан хонна судууспалаахтарыттан.

Сидорова Полина Ив.

СОВХОЗТАР СҮӨНҮ ИИТИИТИГЭР 1984 СЫЛ ЫАМ ЫЙЫН

Совхозтар	Эт олохууга (центнер) тыгналх мѣлѣхнѣн				Эти государствога атымлаагын (центнер)				Үгүгү валовой мѣлѣн (центнер)				Үгүгү государствога атымлаагын (центнер)				Биір фуражкай мѣлѣн мѣлѣн (кг)			
	Смд агараа- мѣ былаан	Туола	%	1983 с. н	Смд агараа- мѣ былаан	Туола	%	1983 с. н	4 мѣ- мѣ былаан	Туола	%	1983 с. н	4 мѣ- мѣ былаан	Туола	%	1983 с. н	4 мѣ- мѣ былаан	Туола	%	
Карл Маркс	1537	+	+130	1670	1628	97,5	+210	6650	7699	115,8	+1547	5290	5983	113,1	+1284	353	393	111,3		
Субуруускай	675	-	+32	720	674	93,6	+32	2570	2754	107,2	+638	2020	2234	110,6	+545	321	331	103,1		
Эр. Эрестин	1757	-	+126	1670	1745	104,5	+137	6220	7133	114,7	+922	4970	5336	107,4	+345	353	379	104,4		
«Чурапчы»	1149	-	+66	1110	1149	103,5	+100	4110	3744	91,1	-30	3290	3142	95,5	+196	316	269	83,3		
«Мындаагай»	824	-	-166	930	840	90,3	-149	3120	3558	114,0	+522	2530	3063	121,1	+682	331	375	113,3		
Оройгон үрдүнэ	5942	-	+188	6100	6036	98,9	+330	22670	24888	109,8	+3599	18100	19758	109,2	+3052	338	355	105,0		

Дс-үөл программата; опыт аадырына
БАСТАКЫ СУОРТААҒЫНАН

бу өөрөдүүхэн эмгэгийн байгаа, Үүт бийнхэ
таны суолталлах аймалванан сүлдэрэйдик хааччыл-
агчтүг ашигнохислоталардаах, витаминнардаах, мн-
нераллийг вестествелардаах, Үүт—дын-чахчы эмтээх
утух. Ол эрэрн үүтү ошорон талаарын, тизийн,
сүлсөгийн уениа хараныг усулуобуйаларын кастах-
түг Үүт эмаллаах хаачыстыбзлара биллэ-кесто сү-
ториллэхторин сен.

түүг тутагчдад бэлэтийн бастаны нөхдөгчид
түүгээр тугаар тугаар өгсөнхэ нааданай?

13.204-70 ГОСТ-ка сол-
уулангирар, еибанай
лах үүтүү хаачыстыба-
на снатынан, кислотно-
ны, цитонхын керде-
үлжирин, марааннан
ны да кекке баллалары-
ны баааралалар. Үүт
лр тэн убарас буолуох-
то, сөнүүгэ эбэтэр күү-
сэ, үүккэ-дьүөрата суох
тала уоһна сыта суох
сорохтоох.

Чойдуга государствода
рвас бастакы эр суор-
х үүҮ атымыр
хкоатар уонна совхоз
арыада суохтар. Ки-
тар ортолоругар—Ле-
градский уобалас
венский оройуону
«техника»

Бастагы сууртаах үүтү
онгорон таһаарыи сохоз-
ка мянныксыттар бэйэ-
лэрин абээһинэстэригар
үтүө суобастаахтык сь-
һманнаһымыларыттан саға-
ланаҕ. Ыанныксыттар
күн ахсыи ынахтарыи
сүүбэллэр-сотоллор. Ыам

Энэ талаархыг илгээх үүрэгтэн ордуугуулан авта. Билигийн хаанаа-
наа 1237 ынахха
театрын промислени-
н тэтгэх үүт комплек-
сын түрт фермалар
нар. Барыта 4100 ка-
на бодог ынах сүхү-
н, ол нингэр ынаа-
н. Биридин ынахтан
га ортуган 3500-түү
грамм үүтү ыдаллар.
Эртүн 1974 сыллаахха
ининэ мыр аппараттарын
күчлэлээхтн сууялалар.
Мпэх эмийнн хлорамин
суурадаһынгаах сылаас
уулан (1:10) сотолдор
уонна үүт бастакы сүү-
рээнэрин мастикка уон-
на кирдээгин бэрэбэркэ
лээһингэ аман хайаан
даһам туттараллар. Мас-
тигын ыалдыбыт
ынахтары сүхүүтүтэн
тута кэрнэтэ араараллар
уонна эмтииллар.

аг атыллаабыт үүтүн
ай ахсааныттан бас-
сы сууртаарынап баа-
уода 40 эрэ бырыһыа-
батарбыт эбит буол-
суна, дайыһы-уһа 1977
лахтаан бастагы суор-
дунан туттарыы хал-
ыһаабаха кэриэтэ 99
иһааннаах таһымга
Манна олохтоммут
иһи уонна техниче-
скалар, бородуук-
аачыстыбатын иһи
арылааһыт көбүлэ-
һэр дьайыллара итин-
а дьиг дьыалара ко-
тарастылар. Бу эсе-
а ис дьинэ туохха-
ыламыт үүт маарыла,
баата фильтр нөҥүө сүүр-
дүүлэр, хас биһрдии
ынахтан уонна ынахтар
хас биһрдии бөлөхтөрүт-
тэр тус-туһунаан учуот-
тотар. Ол кэһиниттан үүт
сойутар установкалар нө-
нүө аһарыллар уонна
танкаларга эбэтэр авто-
цистерналарга куттарыл-
лан туттааччыларга мы-
тыллар.

Бу олус уустуга суох
операциялары толоруу
ыһыныксыттартап ханыы
даһаны эһин күүһү-кудаһи
арыйбаһ. Бу—хас биһрдии
күн үөрүйэх оҕостуллу-
бут дьыала.

Үүт үрдүк хаачыстыба-
тын ийин ыаньыксыттар
ыйдаары хамнастарыгар
эбин 50—60 солкуобайы
ылаптар. Итин таһынан
киилер социалистической
объектальностибэлэрин аһа-
ры толоруу ийин, үүт сыа-
тын үрдэтин ийин (сире-
төрүтүнэн ааспыт сыл ту-
һааннаах кэмилэр сити-
биллибит кордоруу ылап-
лар), ону тэпэ хас биир-
ди ынахтан үүт таһын
ферматаары орто таһы-
мын үрдэтин ийин биһи-
рэбил бириэмийэлэри

маллар. Яланг-мхсыттар
уусай ыдаагы орто
хмннстара 300 солкуобай
нэригэр тийэр. Бастаки
сууртаах үүтү тутарыы
хас биригин тоннатын
инин гасударствэ хаһан-
ныстыбада 310 солкуоба-
йы толдуур. Өскөтүн үүт
тэмрмьыллэн баран тут-
гарыалар буоллабына, ол
эстэр нельснйинэн сы-
ааһа 10 кыраадыстан
намыах буолбатах буол-
лабына, тонна инин кыга
10-нуу солкуобай төлөнөр.
Иккис сууртаах үүт, быһа
холуйан, 7 быриһианы-
нан, өтгөн суурда суох
үүт 20 быриһианынан
бастаки сууртаабыга тэн-
нэстэххэ чэнчэкитик тут-
тарыллар. Көстөрүн кур-
дук, сыалалар арааста-
һыллара улахаттар.

Совхозка бородууксуя хаачыстыбатын ийин би-
бирээһин системата ман-
ныкка олохтур. Бастаы
суортаах үүт ийин ылыл-
дыбыт нуормааҥан 2 бы-
рыһыанын кэрингэ фер-
малар үлэһиттарын би-
риэмийэлээһингэ барар.
Үлэһиттэр хас биирдин
кажэриаялары ороолла-
рын ордук сөптөөхтүк
учуоттуур инниэтэн би-
риэмийэлэри түкэтингэ
совхозтар коэффициенна-
ры киллэрбиттэра. Холо-
бур, мянныксыттарга,
1,0, ветсанитарга 1,0, да-
боранга 1,5, сүөһү кө-
өөччүгэ 0,5, ферма бири-
гэдыниригэр, уюна киин
көмөлөөччүгүгэр 1,5.
Коэффициент үлэһит мй-
даагы хамнаһын суума-
мьгар төгүллэпэр. Итин-
ник суолууан усулуобу-
най хамнаһ төлөбүрүн
көрдөрүүтүгэ мналлар.
Биримийэ фондуттан тө-
лө үп хас биирдин сол-
куобайга тиксирин уусту-
а суох арифметика за-
дачатын суоттаан таһаа-
ан биирдин рабочайга
уһааһааһынан төһөлүү
биримийэ тиксэрин бы-
лаараллар.

Үүт үрдүк хаачыстыба-
нын фермаларга
ыарахан үлэлэр процес-
сиге механизацияла-
нымга биригээдэ эмпи-
биринэр. Ити сыалга
бастагы сууртаарынан
гуттарыллыбыт үүт стои-
маны 0,1 бырыһыана
ананар.

Биризмийлэлэр техно-
логия эбэтэр дыссипи-
цинэ ханын да кэһи-
лэрэ суох буолаһтарын-
эрэ бүөс-бүтүнүү төлө-
нөллөр. Өскөтүн оннун
үүбэлтэлэр баар буола-
һарына, буурйдаахтар би-
ризмийлэриттан бүөс-бү-
түнүү эбэтэр соробуттан
материаллаахтарын сөп.
Биһирээһини уонна эпи-
патилэһи иччиник дүө-
рэлээһин фермаларга сөп-
төөх бэрээдэги уонна тэ-
рээһиннээх буолууну ту-
туһууга элбэхтик көмөлө-
һөр.

И. ГОРЛАНОВ,
экономической наука
кандидата.

1943 снэл бэс мийн 21 күншүгэр Чурангы сэлэншээтэнтэн Ийэ дөйдүлэрин көмүскүү аттамыт, Бэстэххэ дээрн сагым марш онорон сын дааһынаах айаны садаабыт 25 дээр дьон ортолоругар 28 саастаах Петр Спиридонов эмгэ баара. Киин Даңца баймаңай ладырга снайперскай өскуланы туйгушук бүтөрөн сержант званигты млыбыта, Дзачига, Дуарыяра, Саратовка отделение командирнал дулууснадаабыта баймаңай техниканы сатадаахтык туттарга саллааттары үөрөншита.

1944 снл бүтүүтүгэр,
Киев куорат босхолоноо-
тун кытары, Фрунзе аа-
тынан Киевтээри танко-

Улуу Кыайы 40 сылын көрсө

САУ КОМАНДИРА

най самоходнай артилле-
рийской училищеда үө-
рөххэ ыһыһытара. Од
эрээр 3 мйга чугаһыр
кэмгэ үөрөх саадамма-
тада. Онон өстөөх бөлөх-
төрүү утары хапсыһы-
ларга, куорат чугаһынаа-
ды оройуоннары өстөөх-
төн ыраастааһыннга, Дне-
пр туоруур муоста ту-
туутугар, харабылга сыл-
дыталаабыта.

Үөрэх 1944 сэл тохсун-
буутуттан саралыммыт
1945 селлаахха Кыайы
бырааһынньыгар Петр
Егорович училищны бү-
тэрэн, младшай техни-
лейтенант званиеһын ыл-
быт, самоходнай артил-
лерийскай установка
(САУ) механик водителли
идетин баһылаабыт.

Тяңкигт офицердар Челябинский куораттан САУ-лары тиир суол платформаларга тизилэ, алын айланнаабыттара

пай контузия ылбыта
Бомандовашне сору да
булканлык толору
туу иши Петр Егоров
«Кызыл Судус» орден
нан ишараадаламыта.

П. Е. Спиридонъв 1946
сайдлаах күнүн төрөөбү
оройуонугар эргиллэн кэ
дизиттэн ыччаты комму
нистической тымынга ий
тингэ албах сыратын
бнарбитэ, Хатыла уонна
Чурапчы орто оскуола
рыгар, Чурапчытаагы ий
тернат-оскуолага, райо
нода үлээбэтиэ. Кини
«РСФСР нуруутун үерэ
биринтис туйгуна» апа
чогунан навароадалаахмы
та.

Билигин - пенсияда д
олордор кырдаас учуу
тал, интээччи ыччатары
кытары сибеэчи биспал
Албан аат оройуолияады
кулубуун активнай чыны
ни бийымынан кини
лэри кытары үгүстүк көр
сүпүр, ая калуон албан
аяттах үгүстэрин проп
гайдалыыр.

И. ПАВЛОВ,
Снимокка П. Е. Спири-
дронов.

Оскуола реформатын—олоххо! ●
ҮӨРЭТИЙНИ ҮЛЭБЭ
ЫКСА СИБЭЭСТИЭХХЭ

«Оскуола үлэтин тус-
арыга партия ураты суол-
таны эдэр көлүөнэни үлэ-
тэ бөлөмнөөһини төрдүт-
тэ тусарымыга бэрээр
Синке туруоруллубут үлэ-
бэ иттич, үөрөтүн уонна
идэрэ туһаанын үөр-нөч-
чилэр общедоступнай туһа-
лаах, оңорон таһаарар
үлэрэ бичэччи кыттыш-
лара үөрэххэ ойдоот-са-
наан сыһыаннаһымын ит-
тигэ, личностэ граждани-
ны бһыһытынан үүнүү-
түгэр, сир-майга, интел-
лектуальнай, эт-хаан өттү-
рө сайдымытар туһуна
да солбуллубат факторы-
нан буолаллар. Оскуоланы
бүтэрээччилэр итинки
дэмдэллэра хайдах да
буллубутун иһин, үлэрэ бу-
һуу-хатын киһилэргэ үлэ
ханык баһарар эйгэттигэр
иһада буолуоҕа»—диэн
чопчу этиһинэ муус уст-
ар 10 күнүгэр ССКР КК
Пленумунан бһиһэрэммит

уонна муус устар 12 күнүгэр ССРС Верховнаа Советынан ылыныллыбыт «Уопсай уонна профессиональ уорук оскуолатый реформатын Сүрүн хуһааһыахтарыгар».

Оройуон үгүс өскүбэллериҥар уоронсөччилэри уонсай үлэр бөлүмүнүн бөлөччү үчүгүйдик төрүлөр. Тыл хаһаайыстыбатын идэлэриҥар дүрүгүтэп уоратар кылаастар, бөлөччү үчүгүтү хаачыстыллыах производствоннай кабинеттар, республика тийэ биллэр үлүсүнэ сыһыалай дандардара баар буоллудар.

Ол эвэрлэ бү длохуунаах
серугу бйаарыгга онго
буала илик осоо алдох.
Чуолаан, үоретинни бр-
изводственный үлэни кыт-
та холбооһунга сүрүн то-
һууһун буолар базовой
хэнайыстыбазары кытта
бүггэ үлэлээһин, үлэ уон-
ун сынныаган лаарырда-
ны базаларын бодорготуу
болломтону эрийэлэр.

Бишги оскундабыгыгар үөрөнөччилэр сайынгы сынъяланнарын уонна үлөлөрүн төрийн туһунаа быһуруос сөдсөвөт исполкомугар, педесөвкка дүүдэллилдибитгэр. Оро-лор бэйэлэрин бадалара учуоттаан- бийыл ким ханна сынъяаннахтаага, ханнык туһалаах үлэһэн дьарыктаннахтаага сүндүрөн быһаарыллына, салайааччылар сүмүрдөн-нөлөр. Асыт сыйын оро-лор 3,5 км уһуннаах бы-һын өнөрб тгара. Бийыл эмэ итэччэ нэмэйдээх үлэһи толоруохтара. Ки-

дизлери учуутал С. М. Дьячковский салаймалары Ириновский учаластагы эмпир сорохсуутар бьылан пахыт. Огно начальна кылаастар үөрүнччилэр, өтүрүдү, помидору, укропу, о. д. а. үүнүрүхтөр. Урукку өтүтүр 20-челин үөрүнччи улахан дьон эгизотугар кыпресн өтүтүүлэри, оолору бири, түмэн сыныктар, үлэстөр база суода. Быйыл Эрилик Эристин аатына сойхоз салайтата оскуола ба үдэ уюна сыныкталар лаадырыгар анаан ички хомуллар дьэини биерди маһа булулуна. Огно салыи учууталлар байхэри куустэриэн лаадыр туутуун саралыктара. Салыи лаадырга бастагына В. Г. Пруденкай салаитыгыан 15 ово сыныкына ба. Кинилэр от хомуу, гар комолөхүхтөр. Соьхоз салайтата Салыи Үдэр өттуур сир алаата, ички тракторы биэрэргэ эриктэрдэ. Бу күнэргэ учууталлар производственин үөрэхтэини мастарыккайыгар капиталынай өрөмүөн быта сыдыбаллар.

Үлэвэ илтийн, үүрэгтэй
соруугуу толорууга мэт
риальнай бааны тэри
ингэ ил басты сэмэ
хардымлар. Оттон үүрэг
нөөчлүүлгэ произвожден
най сыйһанһаһыларг
практикескайды кыттал
зын ситһарга, былаан
произвожденнай дьнеси
илингэ, о. д. а. тустары
нын наадлаах билинлэр
билингэ произвожден
най коллективтар, базов
ханаайыстыба эмнэ ко
дүүстээхтик моменал
дэргэ, былаанһаһах үлэ
индэргэ аргылар.

Е. ПЕТРОВ,
Хайахсыт орто
оскуолатын директора.

1 КҮНҮНЭЭБИ КӨРДӨРҮҮЛЭРЭ

Бүтээгдэхүүн төрөвтө		Бүтээгдэхүүн өлүүтө		Ол нийгэр нйрэй		Бие төрөөтө		Салгы өлүүтө		Ол нийгэр кулуи		Бүтээгдэхүүн булхатын		Ол нийгэр иск, снэмэл.	
1983 с.	1984 с.	1983 с.	1984 с.	1983 с.	1984 с.	1983 с.	1984 с.	1983 с.	1984 с.	1983 с.	1984 с.	график	туола	график	туола
972	919	71	55	56	41	108	139	23	5	—	—	757	943	650	688
296	406	50	23	15	16	56	89	17	5	—	—	340	357	280	222
921	1144	94	59	72	39	139	87	20	8	—	—	645	655	475	292
214	785	76	36	52	29	104	58	26	7	—	—	570	535	500	439
592	432	76	32	23	23	64	300	50	14	—	—	180	356	176	—
3518	3686	367	205	218	148	471	673	136	39	—	—	2492	2846	1905	1641

